

У 1880 р. М. Скліфосовський очолює медичний факультет в Московському університеті та водночас керує справами місцевих клінік. Вивчивши досвід Берну, Парижу, Лейпцигу, Страсбургу, активно розробляє проект цілого медичного містечка – із найсучаснішим обладнанням, операційними, оглядовими – загальною площею 80 тис. кв. м. Так з'явилися хірургічна, терапевтична, офтальмологічна, хірургічна шпитальна клініки, а також чотири нові інститути – фармакології, патології, патологічної анатомії та гігієни. Зараз це Перший Московський державний медичний університет імені І.М. Сеченова.

У 1893 р. Скліфосовського призначено на посаду ректора Клінічного інституту Великої княгині Олени Павлівни у Петербурзі [1, 165; 2]. Активно впроваджує принципи антисептики та асептики, одним із перших провів гастростомію. Хірург-віртуоз застосував метод «гудзика Мерфі» при штучному з'єднанні двох різних відділів кишківника. Одним з найбільш відомих його прийомів був так званий «замок Скліфосовського». Саме Скліфосовському вдалося успішно провести операцію по видаленню зобу, гортані, мозкової грижі, жовчного міхура.

Став автором понад 110 фундаментальних наукових досліджень. Його найвідоміші праці «Вирізання зобу», «Короткі рекомендації по хірургії», «Резекція обох челюстей».

Надто динамічний стиль життя призвели до серйозних проблем зі здоров'ям. У 64-річному віці Микола Васильович пережив інсульт. Він змушений був переїхати до села Яківці, неподалік Полтави, де мав розкішний власний маєток «Відрада». Тут оселяється з другою дружиною Софією з роду Кочубеїв. Підкошували родинну радість трагічні загибелі і несподівані смерті шести дітей. 30 листопада (13 грудня) 1904 р. вночі внаслідок перенесеного другого інсульту Микола Васильович помирає.

Отже, теоретичні напрацювання, нововведення в хірургічній практиці, управлінський хист та інтелігентність дозволили М. Скліфосовському заснувати потужні медичні центри та цілі наукові школи, наповнити життям колись закинуті установи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беляков Н. А. Императорский клинический институт Великой княгини Елены Павловны: российская школа усовершенствования врачей (1885–1917 годы). – Санкт-Петербург: СПбМАПО, 1999. – 383 с.
2. Эйхвальд Э. Э. Очерк возникновения и задачи клинического института Великой княгини Елены Павловны. – СПб., 1885. – 29 с.
3. «Отрада» и трагедия Николая Склифосовского: история жизни великого врача // Аргументы и Факты. – 2010. – № 35 (26 июня).
4. Нуштаев И. А. Из истории военно-полевой хирургии: Ю.К. Шимановский, Н.В. Склифосовский, А.В. Вишневецкий / И.А. Нуштаев // Ортопедия, травматология и протезирование. – 2004. – № 4. – С. 110–115.

Маркуляк Лариса Василівна,

кандидат філологічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна)

МИСТЕЦЬКІ РЕЦЕПЦІЇ В ТВОРЧОСТІ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

Мистецька тема в творчості Максима Рильського потребує окремого дослідження. Звернення до мистецтва спостерігаємо вже у ранньому періоді творчості художника слова. У сонеті «Коли в тумані життєвому...» молодий поет декларує пієтет до мистецтва: «В тобі, мистецтво, у тобі одному // Є захист...». Мистецький наратив ранньої творчості М. Рильського надзвичайно різноманітний. Тут і присвяти композитору М. Лисенкові, і портретний цикл у збірці «Синя далечінь» 1920 року (поезії «Ніцше», «Гейне», «Шекспір», «Бодлер»), Як усі

поети-модерністи Рильський наповнює свою поезію музичними образами. У збірці «Під осінніми зорями» (1918) чимало поезій, насичених музичними алюзіями. Саме музика допомагає ліричному героєві глибше зрозуміти навколишній світ, не відчувати себе самотнім, адже «мінорні гаи одна по одній // Струмками линуть в моє вікно», «музики повно, кожна мить – блискуче коло!» («Волося димом золотим...»). Ліричний герой уважно прислухається до того, що «давна музика спілітається і тане» (поезія «Як солодко в північній тишині...») і вже «не сясовом, а димом фіалковим // у присмерковій музиці зітхань // я пропливу незрозумілим словом // За дальню грань» (поезія «Не показати, а заховати я хочу...»). А у вірші «Надворі дощ, холодний вітер віє...» автор олюдноє фортепіано, яке чекає на споріднену душу музиканта, щоб знову зазвучати: «Тут фортеп'яно з теплою душею // Стоїть і жде, що приторк білих рук // В йому пробудить півзаснулий звук».

У період зламу, а саме після арешту 1931 р. М. Рильський пише збірку «Знак терезів», яка відчутно змінює тональність поетичного слова поета. Проте, як зауважує В. Агєєва, «у найпідліші сталінські десятиліття Максим Рильський, виконавши усі сатанинські ритуали відхрещення від дорогого минулого і розкаюючись у силومіць накинених «гріхах», єдиною підставою тожсамості вважав мистецтво, культуру» [1, 243]. Тому в цей період у творчості поета мистецький дискурс наповнюється особливими смислами. Поет зосереджує увагу на постатях митців світового рівня, нагадуючи самому собі улюблені мотиви творчості. Це ніби компенсація втраченої справжності своєї творчості. Прикладом може слугувати поезія «Шопен», написана в 1934 році. Вірш дисонує з творами Рильського цього ж періоду 30-40-х рр. Поет заперечує самому собі, начебто «усі діла земні – звичайні // Захрип діонісійський хор // І місія там немає тайні //, де цифра, компас, гвинт, мотор». Насправді ж Шопен уособлює ту тайну творчого пориву, справжність мистецтва, красу, без чого людина маліє, примітивізується, перетворюючись в обивателя, оглухлого до прекрасного. Музика Ф. Шопена, геніального польського композитора, який змушений був емігрувати до Франції і творити свої високопатріотичні музичні шедеври на чужині, надзвичайно вплинула на ліричного героя. Його очі переповнюються іскрами «напівкоханця чи напівжурби // Від звуків тих кокетно-своєвільних //, Сумних, як вечір золотого дня //, Жагучих як нескінчений цілунок». У жорстокий час зміни ідеалів та вартостей саме Шопенова музика, мистецтво, гармонія є для Рильського рятівною силою, «коли шукає злагідніле серце // Ласкавих ліній і негострих фарб //, адесь ховає і жагу, і пристрасть //, І мрію, й силу...».

Унікальність М. Рильського в тому, що йому вдалося «на політичне насильство відповідати ліричним вибухом, місією якого, вочевидь, була в порятунку від остаточного краху його і як Людини, і як Поета» (М. Зубрицька). І в цьому порятунку мистецтву належала одна з головних ролей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агєєва Віра. Мистецтво рівноваги: Максим Рильський на тлі епохи / Віра Агєєва. – К.: Книга, 2012. – 392 с.
2. Рильський Максим. Осінні зорі: Вибрана лірика / Максим Рильський. – Львів: Літопис, 2008. – 300 с.